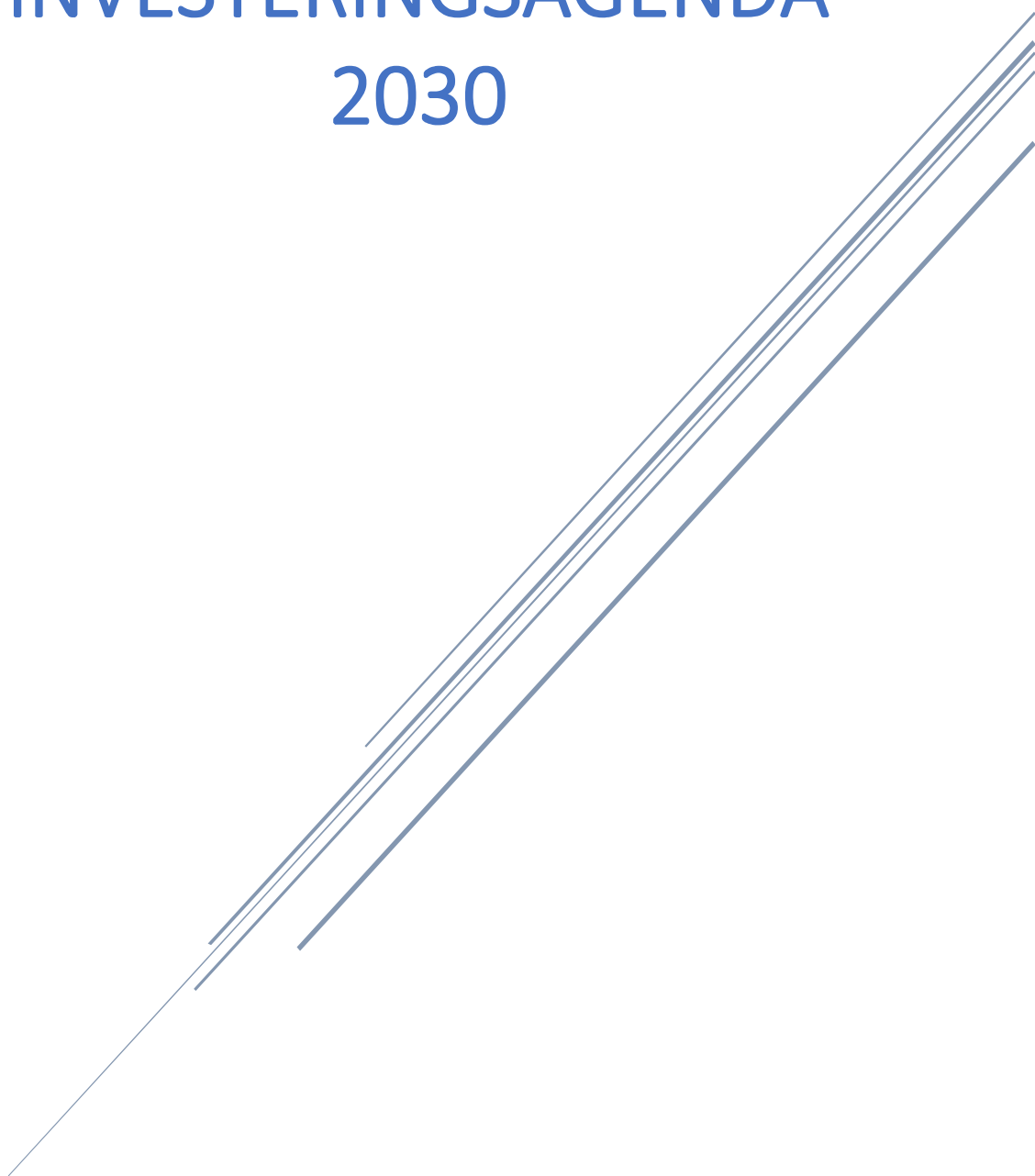

MAATSCHAPPELIJKE INVESTERINGSAGENDA 2030

Gemeente Wageningen

Notitie

Maatschappelijke Investeringsagenda 2030

Inhoudsopgave

0. Samenvatting.....	3
1. Inleiding.....	4
2. Leeswijzer.....	4
3. Kaders.....	5
3.1 . Investerings.....	5
a. Definitie BBV.....	5
b. Typering Investerings op de balans.....	5
c. Onderscheid investeringen (materiele vaste activa).....	6
d. Afschrijven en exploitatie.....	6
e. Kapitaallasten.....	6
3.2 Kaders uit de verordeningen gemeente Wageningen.....	6
a. Financiële verordening.....	6
b. Nota risicomangement en weerstandsvermogen Wageningen 2022.....	7
c. Financieringsstatuut gemeente Wageningen.....	8
3.3 Wet houdbare overheidsfinanciën.....	9
3.4 Benadering beschikbare investeringsruimte.....	9
3.5 Investeringsruimte periode 2023-2030.....	10
4. Techniek.....	11
4.1 Definitie investering.....	11
4.2. Instellen bestemmingsreserve voor grote incidentele maatschappelijke investeringen. ..	11
4.3 Per project ramen en begroten voor structurele investeringen.....	12
4.4 Vrijval van kapitaallasten.....	12
4.5 Conclusie inzake instellen bestemmingsreserve maatschappelijke Investerings.....	13
4.6 Ruimte in de reserves.....	14
5. Relatie met bestaande investeringen.....	14
5.1 Inrichting Meerjareninvesteringsplan (MIP).....	14
5.2 Tussenvariant voor Meerjareninvesteringsplan.....	15
5.3 Ordening (ranking) items maatschappelijke investeringsagenda.....	16

6. Vernieuwende financieringsvormen	18
6.1 Vrijval oude investeringen van vóór 2017 door versneld afschrijven.....	18
6.2 Overzicht van vervangingsinvesteringen.....	18
6.3 Bijdragen van derden.	18
7. Overzicht maatschappelijke investeringen 2023-2030.	19
7.1 Voorlopige financiële consequenties investeringsagenda	19
7.2 Maatschappelijke investeringsagenda volledig uitvoeren	19
7.3 Maximaal beschikbare investeringsruimte	21
7.4 Conclusie	21
8. Structurele inbedding van Investeringsagenda in P&C-cyclus	22

0. Samenvatting

Het doel van deze notitie is om met behulp van een financiële doorkijk in beeld te krijgen hoeveel investerings- en exploitatieruimte beschikbaar is voor de realisatie van de Maatschappelijke Investeringsagenda 2030. Daarbij wordt onderscheid gemaakt in investeringen - conform de definitie van de wettelijk voorschriften - waarvan de lasten in de exploitatie (begroting) worden opgenomen en lasten van maatschappelijke activiteiten die rechtstreeks in de exploitatie komen.

Centraal bij de financiële doorkijk staan de effecten van de investeringen, de lasten daarvan en lasten van de activiteiten op de normen van de schuldquote, de kapitaallasten, de solvabiliteit en het structureel sluitend blijven van de begroting- en de meerjarenraming.

Alvorens de financiële doorkijk te maken is het nodig de investeringen en activiteiten uit de Maatschappelijke Investeringsagenda 2030 op urgentie en belangrijkheid te toetsen. Er zijn een viertal categorieën ontstaan variërend van hoogst urgent/hoogst belangrijk tot minder urgent/minder belangrijk en schakeringen daartussen. Vervolgens is een mogelijke methodiek van ranking in beeld gebracht. Dit instrument van toetsing en ranking heeft een ordening aangebracht in de maatschappelijke investeringsagenda om keuzes binnen de beschikbare financiële ruimte te ondersteunen.

Naast inhoudelijke effecten uit de Maatschappelijke Investeringsagenda 2030 is het vanuit financieel perspectief gezien wenselijk dat ook rekening wordt gehouden met de gevolgen van ontbrekende schakels in de financiële doorkijk. Daarbij gaat het vooral om het (nog) niet aanwezig zijn van een doorkijk van noodzakelijke vervangingsinvesteringen gedurende de looptijd van de Maatschappelijk Investeringsagenda 2030. Deze investeringen zijn noodzakelijk voor het garanderen van de continuïteit van de bedrijfsvoering en beïnvloeden eveneens de genoemde normen voor het bepalen van de financiële positie.

Investeringen en activiteiten brengen, naast maatschappelijk rendement, lasten met zich mee waarvoor dekking moet worden gevonden. Mogelijkheden daarvoor zijn de lasten geheel of gedeeltelijk te verhalen op de gebruiker, de (niet gebonden) belastingen te verhogen en/of kostenreductie door heroverwegen van bestaande taken. Met een aanpassing op een bekend spreekwoord: geen dekkingsmiddelen aanwezig, geen nieuwe investeringen en/of activiteiten mogelijk.

De financiële doorkijk geeft een drietal scenario's van investeringsruimte voor de uitvoering van de Maatschappelijk Investeringsagenda 2030. Het structureel sluitend houden van de begroting en meerjarenraming is daarbij het meest bepalend. Indien geen aanvullende structurele dekkingsmiddelen worden gegenereerd, is er voor de periode 2023-2027 een bedrag van circa € 15 tot € 20 miljoen investeringsruimte beschikbaar. Daarnaast is er nog voor de uitvoering van de maatschappelijke activiteiten een bedrag van afgerond € 12 miljoen voor dezelfde periode in de financiële doorkijk opgenomen. Daar vooralsnog geen ruimte beschikbaar is in de periode 2028-2030, zijn deze activiteiten incidenteel van aard.

Belangrijk is om aan te geven dat de uitkomst gezien moet worden als een richting en houvast en niet als een absoluutheid. Elke verandering, zoals de nog vast te stellen Jaarrekening 2022, zal een nieuw perspectief geven en leiden tot andere uitkomsten. De

effecten van de veranderingen kunnen snel in beeld worden gebracht. Daarom is het belangrijk om regelmatig, en tenminste bij de begrotingsopstelling, de investeringsruimte voor de uitvoering van de maatschappelijke investeringsagenda te herzien.

1. Inleiding

De Maatschappelijke investeringsagenda 2030 is een nieuw, strategisch stuurinstrument. De investeringsagenda beoogt een lange termijn doorkijk te geven in de te verwachten investeringen die voortvloeien uit de maatschappelijke opgaven waarvoor we ons als gemeente gesteld zien en inzicht te bieden in de financiële effecten daarvan. Een lange termijn doorkijk is gewenst omdat het financieel perspectief vanaf 2026 (het zgn. “Ravijnjaar”,) en daarmee de beschikbare investeringsruimte nog onzeker is. De raad moet wel in de komende jaren over grote en belangrijke thema’s besluiten nemen waarvan de financiële impact groot en langdurig van aard zal zijn. De investeringsagenda helpt bij het maken van keuzes over en prioriteren tussen de thema’s.

Het is een richtinggevend document: het geeft inzicht in het onderwerp, het tijdvak, de omvang en de impact van de beoogde investeringen, afgezet tegen elkaar en tegen de beschikbare investeringsruimte. De maatschappelijke investeringsagenda is geen “toekenningsdocument”. De onderwerpen die in de investeringsagenda zijn opgenomen worden door de raad geprioriteerd bij de Kadernota. Waarna deze worden uitgewerkt in concrete investeringsvoorstellen die, afhankelijk van de financiële mogelijkheden, in de begroting ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd. De investeringsagenda is niet ‘in beton gegoten’. De bedoeling is om de investeringsagenda in een tweejaarlijkse cyclus te herijken: bij de Algemene Beschouwing/Kadernota en bij de Algemene Beschouwingen/Tussenevaluatie Kadernota (conform het bepaalde in artikel 2 Financiële Verordening gemeente Wageningen 2022).

Kortom: de Maatschappelijke Investeringsagenda geeft richting aan het onderwerp, het moment en de omvang van de voorstellen en vormt een opmaat voor het opstellen van de Kadernota en de begroting.

2. Leeswijzer

In de hoofdstukken 3 tot en met 6 komen de geldende regelgeving en de gebruikte technieken aan de orde en in hoofdstuk 7 wordt de uitwerking van de methodiek van de Maatschappelijke Investeringsagenda 2030 in beeld gebracht.

In hoofdstuk 3 “Kaders” wordt in paragraaf 3.1 vanuit de geldende landelijke voorschriften - Besluit Begroting en Verantwoording - beschreven wat onder een investering moet worden verstaan en welk onderscheid daarin moet worden aangebracht. Vervolgens zijn in paragraaf 3.2 de kaders uit de financiële verordening van de gemeente Wageningen opgenomen om daarmee een volledig beeld te krijgen welke kaders uit de landelijke en lokale regeling van toepassing zijn op investeringen.

Hierbij worden de financiële ratio's voor de netto schuldquote, kapitaallasten en solvabiliteit vermeld, die in de financiële verordening van de gemeente Wageningen zijn opgenomen. En worden de bepalingen van het financiële statuut van de gemeente Wageningen vermeld. In paragraaf 3.3 wordt beschreven wat de Wet Houdbare Overheidsfinanciën inhoudt en de werking daarvan. Tenslotte wordt in de paragrafen 3.4 en 3.5 uitgelegd waarom inzicht krijgen in de beschikbare investeringsruimte voor de realisatie van de maatschappelijk investeringsagenda van belang is.

In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op het instellen van een bestemmingsreserve 'Reserve investeringsagenda', de vrijval van kapitaallasten en de beperking van beschikbare ruimte in de reserves. Het inrichten van een meerjarig investeringsplan en een tussenvariant daarin komt in hoofdstuk 5 aan de orde. In dit hoofdstuk 5 worden ook de stappen beschreven om tot een ranking van de onderwerpen uit de Maatschappelijke investeringsagenda te komen. Hoofdstuk 6 gaat over de mogelijkheden van alternatieven voor de financiering van de investeringen en de activiteiten uit de Investeringsagenda.

In hoofdstuk 7 staat de methodiek van ordening en prioritering alsmede de financiële omvang van de Investeringsagenda centraal. Hoofdstuk 8 gaat tenslotte over de inbedding van de Maatschappelijke Investeringsagenda in de gangbare planning & control-cyclus.

3. Kaders

3.1 Investeringsagenda

a. Definitie BBV

In de notitie Materiele vaste activa van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) van januari 2020 wordt onder investeren verstaan:

“het vastleggen van vermogen in objecten waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt”.

b. Typering Investeringsagenda op de balans

1. Immateriële vaste activa

Dit zijn investeringen waar geen bezittingen tegenover staan. In tegenstelling tot materiele vaste activa zijn ze niet stoffelijk (niet tastbaar). Het BBV staat slechts in zeer beperkte mate de activering van immateriële investeringen toe. Bovendien is activering van immateriële investeringen niet verplicht.

2. Materiele vaste activa

Deze investeringen zijn altijd stoffelijk van aard. Een uitzondering op deze regel is software, die op basis van de notitie software van de commissie BBV als materiele vaste activa wordt gerubriceerd.

3. Financiële vaste activa

Dit zijn activa die een financiële waarde vertegenwoordigen, zoals het verstrekken van aandelenkapitaal, verstrekte geldleningen etc.

c. Onderscheid investeringen (materiele vaste activa)

In artikel 35 BBV wordt een onderscheid gemaakt in:

1. Investerings met een economisch nut.
Dit zijn investeringen die verhandelbaar zijn (er een markt voor is) en/of kunnen bijdragen aan het genereren van middelen (bijv. verhuur van een gebouw);
2. Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
Dit zijn investeringen met een economisch nut die worden gedaan in het kader van riolering, afvalverwerking en begraven.
3. Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.
Deze investeringen genereren geen middelen, maar vervullen wel duidelijk een publieke taak. Het betreft investeringen in bijvoorbeeld wegen, staten, pleinen water en groenvoorziening.

d. Afschrijven en exploitatie

Afschrijven is het in de administratie tot uitdrukking brengen van de waardevermindering van een kapitaalgoed dat als investering is geactiveerd. De afschrijving komt ten laste van de jaarlijkse exploitatie. Op deze manier wordt ook het meerjarig nut van een investering zichtbaar. Afschrijvingen vinden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar plaats. Naast afschrijvingslasten bestaan nog rente- en beheerlasten die aan de jaarlijkse exploitatie worden toegerekend.

e. Kapitaallasten

Afschrijvings- en rentelasten vormen samen de gebruikelijke term "kapitaallasten". Deze kapitaallasten worden jaarlijks in de begroting (exploitatie) opgenomen.

3.2 Kaders uit de verordeningen gemeente Wageningen

a. Financiële verordening

a. Artikel 5. Investerings

1. In de programmabegroting wordt voor nieuwe investeringen per investering het benodigde investeringskrediet vermeld.
2. Voor investeringen en meerjarige projecten vanaf € 250.000 worden in de jaarrekening de uitputting van de geautoriseerde kredieten en de actuele raming van de totale uitgegeven weergegeven.
3. Indien een investeringsvoornemen binnen drie begrotingsjaren niet heeft geleid tot een investering, vervalt het geautoriseerde investeringskrediet. Dit wordt gemeld in de jaarrekening over het derde begrotingsjaar.

b. Artikel 6. Tussenrapportage en behandeling beleids- en begrotingsafwijkingen (lid 8)

Voor een investering niet passende in het bestaande beleid dan wel groter dan € 40.000, waarvan het investeringskrediet niet met het vaststellen van de begroting is geautoriseerd, legt het college voorafgaand aan het aangaan van verplichtingen een investeringsvoorstel met een voorstel voor het vaststellen van een investeringskrediet aan de raad voor.

c. *Artikel 8. Waardering en afschrijving vaste activa*

1. In de programmabegroting wordt voor nieuwe investeringen per investering het benodigde investeringskrediet vermeld.
2. Immateriële en materiele vaste activa van minder dan € 25.000 worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.
3. Eventuele bijdragen van derden worden altijd op de betreffende investering in mindering gebracht.
4. Kosten voor het afsluiten van geldleningen worden direct ten laste van de exploitatie gebracht.
5. Aan de vervaardigingsprijs van materiele vaste activa worden de personele kosten toegerekend die de gemeentelijke organisatie hiervoor heeft gemaakt.
6. De afschrijving van iedere investering start vanaf het boekjaar volgend op het jaar waarin het actief gereed komt/verworven wordt.

b. *Nota risicomangement en weerstandsvermogen Wageningen 2022*

a. *Hoofdstuk 5.1. Weerstandsvermogen*

Het weerstandsvermogen is een indicator voor de financiële weerbaarheid van de gemeente en de robuustheid van de begroting.

Artikel 11 lid 1 BBV omschrijft het weerstandsvermogen als “de relatie tussen”:

- i. De weerstandscapaciteit, zijn de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- ii. Alle risico’s waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiele betekenis kunnen zijn in de relatie van de financiële positie.
- iii. Het gestelde onder (i) wordt in de praktijk aangeduid als *beschikbare* weerstandscapaciteit, en het gestelde onder (ii) als *benodigde* weerstandscapaciteit. Het weerstandsvermogen zegt dus iets over de verhouding tussen beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit.

b. *Hoofdstuk 5.2.3. Ondergrens, bovengrens en streefwaarde*

- i. Als ondergrens voor de beschikbare capaciteit wordt aangehouden: een normbedrag van € 5,0 miljoen in de reserve “kapitaal zonder bestemming” en de onbestemde reserve gezamenlijk.
- ii. Als bovengrens wordt aangehouden de som van:
 - i. Een normbedrag van € 7,5 miljoen in de reserve “kapitaal zonder bestemming” en de onbestemde reserve gezamenlijk;
 - ii. De nominale waarden van de stille reserves (materiele vaste activa) en de begrotingsruimte (post onvoorzien, onvoorziene uitgaven en positieve saldi)
- iii. Als streefwaarde voor de beschikbare capaciteit wordt aangehouden: de som van
 1. De nominale waarde van de algemene reserve (reserve kapitaal zonder bestemming en onbestemde reserve).

2. De nominale waarden van de stille reserves (materiele vast activa) en de begrotingsruimte (post onvoorzien, onvoorziene uitgaven en positieve saldi).

c. *Hoofdstuk 5.4.3. Ratio, kwalificatie en norm*

- i. Het weerstandvermogen wordt uitgedrukt in een ratio (verhoudingsgetal);
- ii. Als norm voor het ratio weerstandsvermogen wordt 0,8 gesteld;
- iii. Met de kwalificatie van “voldoende”.

d. *Hoofdstuk 6. Overige kengetallen*

Kengetallen zijn bedoeld om beter inzicht te geven in de financiële positie van de gemeente. In het kader van de op te stellen Investeringsagenda en de haalbaarheid daarvan spelen onderstaande kengetallen - met de daarbij in de Nota weerstandsvermogen en risicomangement gemeente Wageningen vastgestelde norm - een belangrijke rol;

	Omschrijving ratio	norm
1.	Solvabiliteit	> 30% balanstotaal
2.	Structurele exploitatieruimte	> 0% baten-lasten
3.	Netto schuldquote	< 90% baten exclusief reserves
4.	Kapitaallasten	< 12% totale lasten exclusief reserves

c. *Financieringsstatuut gemeente Wageningen*

a. Artikel 4

1. De houding van de gemeente Wageningen ten aanzien van financieel risico is defensief en risicomijdend. De uitvoering van de financieringstaak mag in ieder geval niet leiden tot een vergroting van de risico's van de organisatie.
2. Defensief en risicomijdend houden in ieder geval in:
 - i. Het beleid ten aanzien van financieringen is erop gericht een spreiding van toekomstige renterisico's op korte en lange termijn te bevorderen opdat ook in de toekomst geen overmatige blootstelling aan rentebewegingen optreedt;
 - ii. De organisatie hanteert de renterisiconorm en de kasgeldlimiet, conform de Wet financiering decentrale overheden.

b. Artikel 14.3

Nieuwe leningen worden afgestemd op de bestaande financiële positie, aanwezige leningenportefeuille, een recente liquiditeitenplanning en een actuele rentevisie

3.3 Wet houdbare overheidsfinanciën

Met de Wet houdbare overheidsfinanciën (wet hof) wordt beoogd dat de schulden van de Nederlandse overheid niet te hoog worden. Ook de gemeenten tellen hierin mee. Er is een macronorm voor het totale EMU-tekort van de gezamenlijke gemeenten. Het financieringstekort van alle gemeenten tezamen moet onder het plafond blijven. Het is een begrenzing aan het bedrag waarmee de totale schuld van alle gemeenten in één jaar mag groeien. Elke gemeente heeft daarvoor een individuele EMU-referentiewaarde. Voor de gemeente Wageningen bedraagt deze referentiewaarde € 4 miljoen afgerond. Bij overschrijding kan de algemene uitkering uit het gemeentefonds met € 4,0 miljoen worden gekort.

3.4 Benadering beschikbare investeringsruimte

Om de ontwikkeling van de financiële en vermogenspositie op langere termijn te beheersen en tijdig bij te kunnen sturen, is een gedegen afweging van investeringsvoornemens noodzakelijk. Investeringsomvang en realisatietempo kunnen de komende jaren in belangrijke mate begrensd worden door de ontwikkeling van wat als financieel verantwoord en beheersbaar wordt gezien en waarbij prudent op de ontwikkeling van risico's daarin moet worden geacteerd. Deze ontwikkelingen worden in de paragraaf Weerstandsvormen en risicobeheersing al gesignaleerd aan de hand van de ratio's voor solvabiliteit, schuldquote en kapitaallasten. Dit gebeurt in de jaarrekening terugkijkend en in de begroting wordt een perspectief van (slechts) 4 jaar ingeschat.

Het in beeld komen van nieuwe uitdagingen, de forse investeringen die daarvoor de komende 8 jaar worden gevraagd en de mogelijkheden die ons ter beschikking staan om zowel de financiering als de dekking van de daaraan verbonden meerjarige lasten op te kunnen vangen, kunnen tot gevolg hebben dat - indien hierop niet wordt geacteerd - er een situatie ontstaat waarop de toezichthouder met de gemeente van gedachten wil wisselen over de financiële houdbaarheid.

Door de ontwikkeling van de financiële ratio's te volgen en door hierop in de planning- & control cyclus de vinger aan de pols te houden, streven wij ernaar de meerjarige ontwikkeling van de financiële positie niet alleen in beeld te brengen maar deze meerjarig beheersbaar te houden door – wanneer nodig - tijdig bij te sturen.

Dit brengt met zich mee dat rekening gehouden zal moeten (gaan) worden met de (on)mogelijkheden die de huidige investeringsbeslissingen voor volgende coalities laten. Investeringsruimte zullen integraal en daarmee ook in de tijd tegen elkaar afgewogen moeten worden. Elke coalitie zal een aantal mijlpalen willen of moeten kunnen realiseren; daar dienen de voorafgaande coalities wel de ruimte c.q. de voorwaarden voor hebben gelaten.

Daarom is het van groot belang dat voor de financiële stabiliteit van de gemeente en het financiële inzicht op langere termijn een verantwoorde indicatie van de mogelijk beschikbare investeringsruimte - voor de periode tot en met 2030 - kan worden gegeven

waarbij de gestelde normen voor solvabiliteit, netto schuldquote en kapitaallasten bepalend zijn. Een afzonderlijk kengetal zegt weinig over hoe de financiële positie moet worden beoordeeld. De kengetallen moeten altijd in samenhang worden gezien omdat deze gezamenlijk en in verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van de gemeente.

De maximaal beschikbare investeringsruimte moet binnen de gekozen norm voor de netto schuldquote én de solvabiliteitsratio én de ratio kapitaallasten blijven. Daarnaast moet ook toetsing plaats vinden van de haalbaarheid van personele capaciteit en of de kapitaallasten én de overige exploitatielasten binnen de begroting en de meerjarenraming structureel kunnen worden gedekt.

Met behulp van modellering (zie hoofdstuk 7.2) kan het effect van de investeringen op de ontwikkeling van de financiële kengetallen worden gevisualiseerd, wat een beeld geeft over de financiële positie van de gemeente op langere termijn. Met dit als uitgangspunt kunnen - indien nodig - maatregelen worden getroffen die ervoor moeten zorgen dat risicovolle signaleringen (rood) worden omgebogen naar een minder of minst risicovolle signalering (groen), die als norm is gehanteerd.

3.5 Investeringsruimte periode 2023-2030

In hoofdstuk 7 wordt ingegaan op de vraag hoeveel investeringsruimte tot eind 2030 maximaal beschikbaar is om met de financiële positie van de gemeente binnen de gestelde normen voor schuldquote, kapitaallasten en solvabiliteit te blijven.

Deze investeringsruimte is niet alleen beschikbaar voor investeringen uit de voorliggende maatschappelijke investeringsagenda. Een deel van de ruimte moet gereserveerd blijven voor de noodzakelijke vervangingsinvesteringen om de continuïteit van de bedrijfsvoering te kunnen garanderen. Daarbij wordt de term bedrijfsvoering ruim geïnterpreteerd. Het bevat naast vervangingsinvesteringen voor de interne bedrijfsvoering, ook vervangingsinvesteringen in gebouwen, bedrijfsmiddelen en de openbare ruimte.

Verder geldt nog als voorwaarde dat de exploitatie (begroting) structureel sluitend moet blijven en de begrote positieve saldi 2023-2026 aan de reserves worden toegevoegd. Elke wijziging in de reserves leidt tot een ander beeld.

De werkelijkheid is dynamisch en zal steeds een veranderd beeld laten zien. In die omstandigheid zullen in de P&C-cyclus voorstellen moeten worden gedaan om de uitvoering van de vastgestelde Investeringsagenda binnen de gestelde financiële kaders terug te brengen en wederom te behouden.

4. Techniek

4.1 Definitie investering

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verstaat onder een investering: het vastleggen van vermogen in objecten waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. Het is het aanschaffen van productiemiddelen. Het zijn uitgaven om duurzame kapitaalgoederen zoals gebouwen, installaties, voertuigen en inventaris aan te schaffen.

De investeringen worden op de balans onder de vaste activa opgenomen en als volgt ingedeeld:

1. Investerings met een economisch nut;
2. Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
3. Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Alle vaste activa moeten voor het bedrag van de investering worden geactiveerd. Dit betekent de bruto-methode. Bijdragen van derden, die in directe relatie staan met het actief moeten op de investering in mindering worden gebracht (netto-methode).

Uit oogpunt van het in de hand houden van de administratieve lasten is in de Financiële Verordening gemeente Wageningen 2022 (art. 8 lid 2) aangegeven dat investeringen kleiner dan € 25.000 niet worden geactiveerd, maar direct ten laste van de exploitatie worden gebracht.

Verder is in de genoemde financiële verordening bepaald dat Immateriële en materiële vaste activa lineair worden afgeschreven volgens de termijnen zoals vermeld in de bijlage afschrijvingsbeleid bij deze verordening.

4.2 Instellen bestemmingsreserve voor grote incidentele maatschappelijke investeringen.

Alvorens hierop nader in te gaan, moet er een onderscheid worden aangebracht in incidentele maatschappelijke investeringen die:

- a. volgens de definitie als het aanschaffen van kapitaalgoederen (productiemiddelen) moeten worden aangemerkt (activeren en afschrijven);
- b. niet als het aanschaffen van kapitaalgoederen maar als maatschappelijke activiteit moeten worden gezien (direct in de exploitatie/begroting).

Ad a. Aanschaf kapitaalgoederen

Vanaf 1 januari 2017 moeten zowel investeringen (materiele activa) met een economisch nut als investeringen met een maatschappelijk nut in de openbare ruimte in de openbare ruimte (wegen, straten, pleinen, groen en water) verplicht bruto worden geactiveerd. Reserves mogen niet langer in mindering worden gebracht op een investering met maatschappelijk nut in de openbare ruimte. Dit gold al voor investeringen met een economisch nut. Inzet van eigen middelen (reserves) kunnen wel in de door de raad

ingestelde bestemmingsreserve kapitaallasten worden gestort en worden ingezet voor de dekking van de kapitaallasten die uit de activering en de wijze van afschrijven voortvloeien.

Ad b. Maatschappelijke activiteit

Onder een maatschappelijk activiteit wordt verstaan het totaal van activiteiten uitgeoefend door een natuurlijke persoon of een niet-natuurlijke persoon om een beoogd maatschappelijk (sociaal/ maatschappelijk en/of cultureel) doel te bereiken.

De kosten van deze maatschappelijke activiteiten worden rechtstreeks ten laste van de exploitatie gebracht. Hiervoor moet structureel dekking in aanvullende baten en/of vermindering van lasten worden gevonden als het gaat om activiteiten van structurele aard. Als de maatschappelijke activiteiten incidenteel van karakter zijn, kan door de raad een bestemmingsreserve voor incidentele maatschappelijke activiteiten ('Reserve Investeringsagenda' worden ingesteld, waarbij de voeding van de reserve wordt gerealiseerd door het benodigde bedrag vanuit de algemene reserve "Kapitaal zonder bestemming" over te boeken. Jaarlijks worden de lasten van de incidentele activiteiten gedekt van uit de ingestelde reserve.

4.3 Per project ramen en begroten voor structurele investeringen

Een project is een tijdelijke manier van samenwerken, gericht op het opleveren van een uniek resultaat, dat bijdraagt aan het behalen van specifieke doelen en waarbij de belangrijkste werkzaamheden te inventariseren zijn.

Om inzicht en overzicht te hebben en te houden is het raadzaam elk project afzonderlijk te ramen en binnen het project de noodzakelijke investeringen voor het realiseren van het doel in beeld te brengen en deze onderdeel te laten zijn van de op te stellen Maatschappelijke Investeringsagenda en het Meerjareninvesteringsplan.

4.4 Vrijval van kapitaallasten

Vrijval van kapitaallasten (onderdeel afschrijvingslasten) ontstaat zodra een investering volledig is afgeschreven. Dit bedrag aan vrijval voor bedrijfsmiddelen kan in principe worden aangewend voor vervanging van het betreffende bedrijfsmiddelen op voorwaarde dat de betreffende investering op een vastgesteld actueel meerjarig Investeringsplan is opgenomen. Als het betreffende actief niet wordt vervangen en niet meer voorkomt op het Investeringsplan, dan is de vrijval beschikbaar ter dekking van kapitaallasten voortvloeiende uit andere investeringen op het Investeringsplan.

Op dit moment ontbreekt een doorkijk van de op de balans geplaatste investeringen of deze – zodra deze investeringen zijn afgeschreven - in het kader van de continuering van de bedrijfsvoering vervangen moeten gaan worden. Om een compleet beeld van alle investeringen te krijgen, dienen ook de vervangingsinvesteringen op termijn onderdeel van het Meerjareninvesteringsplan te worden.

In de tweede helft van 2023 wordt gestart met het opstellen van nieuw beleid voor vervangingsinvesteringen dat met ingang van het MIP bij de Programmabegroting 2025 en Meerjarenraming 2026-2028 wordt toegepast. Zodat met ingang van de begroting 2025 ook de vervangingsinvesteringen in het Meerjareninvesteringsplan zijn opgenomen. Om echter vertraging in het proces van het opstellen van deze eerste Maatschappelijke Investeringsagenda 2030 te voorkomen, is voor dit moment op basis van het huidige MIP 2023 een schatting gemaakt van de noodzakelijke vervangingsinvesteringen (zie hierna).

Dit betekent wel dat de vrijval van kapitaallasten in de begroting 2023 en de meerjarenraming vooralsnog gereserveerd moet worden om de lasten van noodzakelijke vervangingsinvesteringen en lasten van de in de begroting opgenomen investeringsplanning (het huidig MIP) te kunnen opvangen. Vrijval van kapitaallasten biedt vooralsnog (nog) geen ruimte voor uitvoering van de Maatschappelijke Investeringsagenda 2030.

In de benadering van de mogelijk beschikbare investeringsruimte en modellering van de financiële positie is rekening gehouden met een investeringsomvang van € 44 miljoen voor investeringen uit het huidige MIP en € 28 miljoen voor noodzakelijke vervangingsinvesteringen. Dit gedurende de looptijd van de Maatschappelijk Investeringsagenda 2030 (dus de jaren 2023-2030).

4.5 Conclusie inzake instellen bestemmingsreserve maatschappelijke Investeringen

Ongeacht welk soort investeringen dan ook, investeringen moeten altijd op de balans worden geplaatst (geactiveerd) en vervolgens worden afgeschreven. Bijdragen uit een bestemmingsreserve kunnen niet op een investering in mindering worden gebracht, maar enkel worden gebruikt ter dekking van de uit de investering voortvloeiende jaarlijkse afschrijvingslasten.

Daarentegen kan het instellen van een bestemmingsreserve voor grote incidentele maatschappelijke activiteiten – niet zijnde investeringen – de mogelijkheid van financiële haalbaarheid van deze activiteiten vergroten. Voor de realisatie daarvan behoeft dan geen alternatieve incidentele dekking meer te worden gevonden.

Voor dekking van de lasten van maatschappelijke activiteiten met een structureel karakter, kan tijdelijk een beroep worden gedaan op een ingestelde reserve, maar zullen binnen een periode van 3 jaar altijd structurele dekkingsmiddelen moeten worden gevonden. Mogelijkheden daarvoor zijn onder anderen het aanwenden van de structureel beschikbare ruimte in de begroting en verhoging van (niet gebonden) belastingen en verlagen van lasten van bestaand beleid.

4.6 Ruimte in de reserves

De reserves zijn opgebouwd uit een tweetal soorten reserves, te weten: algemene reserves en bestemmingsreserves. Bestemmingsreserves zijn reserves waaraan de raad een voorgenomen bestemming heeft gegeven. Zolang de voorgenomen bestemming nog niet is gerealiseerd, bestaat de mogelijkheid dat de raad de voorgenomen bestemming kan wijzigen. Van reserves waarvan de bestemming is gerealiseerd heeft een eventuele wijziging van bestemming financiële consequenties voor de begroting. Een voorbeeld van deze laatste bestemmingsreserve is de bestemmingsreserve ter dekking van kapitaallasten van gerealiseerde investeringen. Gedurende de looptijd van de investering worden de kapitaallasten, opgenomen in de begroting – deels of volledig – door onttrekking aan deze reserve gedekt. Verder kunnen bestemmingsreserves worden ingezet om activiteiten die in de begroting zijn opgenomen door een onttrekking aan een bestemmingsreserve te dekken.

Voor de berekening van de financiële ratio's moeten zowel de algemene reserves als de bestemmingsreserves in de berekening worden betrokken. In het kader van de zoektocht naar ruimte in de reserves om investeringen en activiteiten uit de maatschappelijke investeringsagenda mogelijk te maken komen voornamelijk de algemene reserves hiervoor in aanmerking, omdat de bestemmingsreserves een door raad bepaalde (voorgenomen) bestemming hebben gekregen.

Voor de gemeente Wageningen gaat het om de reserves "Kapitaal zonder bestemming" en de "Onbestemde reserve". De verwachte omvang van deze reserve is ca € 12,5 miljoen per ultimo 31 december 2022. Daarbij is het wel van belang te weten dat deze reserves de weerstandscapaciteit vormen ter dekking van risico's. De bovengrens van de weerstandscapaciteit bedraagt € 7,5 miljoen en de ondergrens € 5,0 miljoen. Het laatst genoemde bedrag moet dus altijd in de reserve aanwezig blijven.

De omvang van bovengenoemde reserves kan nog wijzigen zodra de jaarrekening 2022 is vastgesteld. Daarnaast kunnen nog wijzigingen ontstaan zodra de nog op te stellen Nota reserves en voorzieningen wordt geactualiseerd. De planning is deze actualisatie in de loop van 2023 af te ronden.

5. Relatie met bestaande investeringen

5.1 Inrichting Meerjareninvesteringsplan (MIP)

In de begroting is een Meerjareninvesteringsplanning (MIP) opgenomen voor de komende 4 jaar, waarbij een onderscheid is gemaakt in investeringen in een drietal programma's, te weten: Sociaal, Fysiek en Bestuur/Organisatie. Door goedkeuring van de begroting door de raad heeft autorisatie van het investeringskrediet plaats gevonden.

Naast deze bestaande investeringsplanning komen nieuwe investeringen die voortvloeien uit ontwikkelingen en uitdagingen waarmee de gemeente als gevolg van rijks-, provinciaal en/of autonoom beleid te maken krijgt alsmede de Maatschappelijke Investeringsagenda

2030. Ook deze investeringen moeten in een plan worden genomen om inzicht te krijgen in de financiële consequenties van al deze investeringen op de financiële positie van de gemeente, de haalbaarheid daarvan op de uitvoering en de omvang van de jaarlijkse exploitatielasten en de dekking daarvan.

Om zowel voor de raad als de organisatie tot een niet voor discussie vatbaar overzicht van de al geautoriseerde en nog te autoriseren investeringen te komen, gaat de voorkeur uit tot het opnemen van de investeringen uit het huidige MIP en de investeringen die voortkomen uit de ontwikkeling c.q. uitdagingen opgenomen in de Maatschappelijke Investeringsagenda 2030 in één nieuw overzicht, genaamd: “Meerjareninvesteringsplan 2030”.

Investerings in dit Meerjareninvesteringsplan 2030 opgenomen, worden daarbij onderverdeeld in de volgende categorieën:

1. Inhoudelijk:

- Categorie A: investeringen waarbij integrale afweging nog mogelijk is;
- Categorie B: Sectorale investeringen waarbij sprake is van mee-koppelkansen;
- Categorie C: Investerings die ten dienste staan van (noodzakelijke zijn voor) de bedrijfsvoering;
- Categorie D: Investerings die reeds in uitvoering zijn.

2. Financieel

- Fin. Categorie 1: Investerings die al eerder door de raad zijn vastgesteld.
Dit zijn investeringen die in uitvoering zijn genomen.
- Fin. Categorie 2: Vervangingsinvesteringen of uitbreidingsinvesteringen.
Het betreft vervanging van investeringen die noodzakelijk zijn voor de continuering van de bedrijfsvoering of intensivering van bestaand beleid.
- Fin. Categorie 3: Nieuwe investeringen.
Dit zijn investeringen ten behoeve van de ontwikkeling van nieuwe activiteiten. De raad kan aangegeven dat hij op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringskrediet wil ontvangen. Bij deze investeringen gaat het niet meer om kredietautorisatie maar enkel om de inhoudelijke afweging. De totaalkredieten worden bij de begroting geautoriseerd.

Het Meerjareninvesteringsplan 2030 is een onlosmakelijk onderdeel van de jaarlijkse P&C-cyclus, waarbij het college voorstellen doet voor investeringen voor het volgende begrotingsjaar en de raad bij vaststelling van de begroting aangeeft van welke nieuwe investeringen op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie moet komen.

5.2 Tussenvariant voor Meerjareninvesteringsplan

Zoals al in paragraaf 4.4 “Vrijval kapitaallasten” is opgemerkt, ontbreekt op dit moment een doorkijk, welke bestaande investeringen - nadat deze zijn afgeschreven - ten behoeve de

continuering van de bedrijfsvoering moeten worden vervangen en in welk jaar. Het is de bedoeling deze ontbrekende schakel in de Begroting 2025 aan de Meerjareninvesteringsplan toe te voegen.

Tot 2025 wordt het Meerjareninvesteringsplan opgebouwd vanuit de Maatschappelijke Investeringsagenda 2030 met investeringen die als kapitaalgoederen moeten worden gerubriceerd en investeringen uit het bestaande Meerjareninvesteringsplan (huidig MIP).

5.3 Ordening (ranking) items maatschappelijke investeringsagenda

De onderwerpen in de investeringsagenda zijn zeer divers. Naast investeringen - zoals bedoeld in paragraaf 3.1 "Investeringen" - zijn ook activiteiten in de agenda opgenomen, die rechtstreeks in de exploitatie (begroting) dienen te worden opgenomen. Gelet op de beperkte financiële ruimte die beschikbaar is, zullen keuzes moeten worden gemaakt. Het proces van ordening (ranking) kan daarbij ondersteunend zijn. Dit proces bestaat uit een viertal stappen die onderstaand worden beschreven.

Stap 1: Indeling in de Eisenhower matrix

Om tot een verantwoorde afweging te komen, is voor de ranking gebruikt gemaakt van een aangepast versie van de zogenaamde Eisenhower matrix. Het is een veelgebruikt model om tot gefundeerde keuzes te komen. Deze matrix ondersteunt bij het nemen van beslissingen over en prioriteit geven aan investeringen en activiteiten door urgentie en belangrijkheid en de mate daarin als basis te nemen. Naast hoogst urgent/ hoogst belangrijk komen ook de mindere urgente en belangrijke voorstellen in beeld die worden mogelijk worden gedelegeerd of helemaal niet worden gedaan. Dit is de eerste stap in het proces om tot prioritering van de investeringen/activiteiten te komen.

De matrix bestaat uit vier kwadranten, waaraan de investeringen/activiteiten kunnen worden toebedeeld. Op basis van deze kwadranten wordt bepaald in hoeverre een investering/activiteit belangrijk en urgent is en leidt tot verschillende vormen van aanpak en zoals in de matrix is vermeld:

Kwadrant	Omschrijving
I	Urgent en belangrijk
II	Urgent maar beperkt belangrijk
III	Belangrijk maar beperkt urgent
IV	Niet urgent en niet belangrijk

Stap 2: Ranking binnen de kwadranten

In stap 2 worden de investeringen/activiteiten in het kwadrant 2 en 3 aan een aantal toetsingscriteria onderworpen om inzicht te krijgen in de hoogte van bijdrage van een investering/activiteit aan het maatschappelijk gestelde doel. Dit is nodig om tot een afgewogen keuze te kunnen komen waarbij een waardering wordt toegekend aan de verschillende investeringen/activiteiten.

Dit model van ranking moet nog worden uitgewerkt in toetsingscriteria die gebaseerd worden op de kaders en uitgangspunten uit de kadernota 2023. Voor dit proces van ranking is de definitie van de toetsingscriteria essentieel.

Om tot een verdere prioriteitenstelling te komen zal per investering/activiteit onderzocht worden in welke mate deze een bijdrage levert aan de toetsingscriteria. Die bijdrage kan in een cijfer uitgedrukt worden. De gradatie daarin loopt van geen, geringe, middelmatige naar een hoge bijdrage. Aan deze gradaties kunnen de volgende cijfers worden gehangen.

Kwalificatie	Waardering
Geen	0
Gering	1
Middel	3
Hoog	5

Het college is voornemens hierop terug te komen in het kader van de besluitvorming over de Begroting 2024.

6. Vernieuwende financieringsvormen

6.1 Vrijval oude investeringen van vóór 2017 door versneld afschrijven

Met het oog op een betere vergelijkbaarheid van kosten, is bij de vernieuwing van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) besloten de systematiek van activering en afschrijving voor alle investeringen gelijk te trekken. Investerings met een maatschappelijk nut dienen, evenals investeringen met een economisch nut, te worden geactiveerd en over de verwachte levensduur te worden afgeschreven. Investerings met een maatschappelijk nut kunnen niet meer direct ten laste van de exploitatie worden gebracht. Deze verplichting om alle investeringen te activeren is alleen van toepassing op nieuwe investeringen die ná 2017 zijn gedaan.

Voor de investering in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut van vóór 1 januari 2017 blijft de mogelijkheid aanwezig deze direct ten laste van de exploitatie te brengen dan wel deze versneld af te schrijven en de extra afschrijvingslasten ten laste van de exploitatie te brengen.

Volgens de jaarrekening 2021 bedraagt de boekwaarde van de Investerings met een maatschappelijk nut van vóór 2017 € 9,8 miljoen afgerond met een afschrijvingslast van € 0,5 miljoen per jaar.

6.2 Overzicht van vervangingsinvesteringen

In hoofdstuk 5 “Relatie met bestaande investeringen” is aangegeven dat het (nieuwe) Meerjareninvesteringsplan wordt gevormd door investeringen, die al in uitvoering zijn genomen, vervangings- of uitbreidingsinvesteringen en nieuwe investeringen. Dit houdt in dat vervangingsinvesteringen - indien vervanging noodzakelijk in verband met continuering van de bedrijfsvoering – op termijn (2025) in het Meerjareninvesteringsplan worden opgenomen.

Zodra het verloop van de bestaande investeringen in beeld is gebracht en is bepaald of vervanging in kader van de continuering van de bedrijfsvoering noodzakelijk is, kan - zoals eerder in deze notitie is aangegeven - inzicht worden geboden in de vrijval van kapitaallasten die ter dekking van lasten voortvloeiende uit de Maatschappelijke investeringsagenda kan worden aangewend.

6.3 Bijdragen van derden.

Een derde stroom van middelen die de realisatie van de Maatschappelijke Investeringsagenda mogelijk kan maken, vormen de bijdragen van derden in de vorm van subsidies in investeringen, mee-koppelkansen in investeringen en incidentele of structurele bijdragen in de exploitatielasten. In de uitwerking van de Maatschappelijke Investeringsagenda is rekening gehouden met bijdrage van derden in investeringen. Nader moet worden onderzocht welke mogelijkheden er bestaan op het gebied van subsidies vanuit Europa, Rijk en provincie of andere bronnen.

7. Overzicht maatschappelijke investeringen 2023-2030

In dit hoofdstuk worden met behulp van enkele overzichten de investeringen en activiteiten met een korte beschrijving en de prioritering in beeld gebracht. Deze investeringen en activiteiten zijn gebaseerd op de lijst bij de raadsinformatiebrief 'Mogelijke onderwerpen voor Investeringsagenda 2030' (december 2022, documentnummer D22.002848) die ten behoeven van de Algemene Beschouwingen aan de raad is aangeboden (en tevens als bijlage B bij de Kadernota 2023 is opgenomen). Hierin is ook een beschrijving van de investering/activiteit te vinden. Verder zijn in dit hoofdstuk de financiële consequenties van de geprioriteerde investeringen en activiteiten opgenomen.

7.1 Voorlopige financiële consequenties investeringsagenda

De maatschappelijke investeringsagenda is een verzameling van Investeringen en activiteiten. De kosten gemoeid met de activiteiten vloeien rechtstreeks naar de exploitatie (begroting), terwijl voor de investeringen de afschrijvingen, rente en overige beheerlasten nog in beeld gebracht moeten worden alvorens te kunnen worden opgenomen in de exploitatie.

Indicatief overzicht op basis van de eerste inventarisatie

In onderstaand overzicht is een splitsing aangebracht in de investeringen en activiteiten. Daarbij zijn alle investeringen/activiteiten - voor zover de voorstellen zijn voorzien van een raming van de kosten en ongeacht in welk kwadrant deze vallen - in het overzicht opgenomen. Voor de investeringen gaat het voornamelijk om een indicatief bedrag van tenminste € 130 miljoen gedurende de looptijd van de Maatschappelijke Investeringsagenda en voor de activiteiten ruim € 22 miljoen.

Overzicht Investeringen en Activiteiten

Maatschappelijke Investeringsagenda 2030										
Onderwerp	Onderdeel	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Totaal
Investeringen	Wageningen Sociaal	-	5.380.000	4.277.600	1.400.000	5.777.600	1.000.000	3.777.600	-	21.612.800
	Wageningen Fysiek	3.900.000	400.000	10.000.000	5.450.000	4.750.000	11.000.000	25.000.000	48.500.000	109.000.000
	Totaal	3.900.000	5.780.000	14.277.600	6.850.000	10.527.600	12.000.000	28.777.600	48.500.000	130.612.800
Activiteiten (exploitatie)	Wageningen Sociaal	-	40.000	40.000	690.000	690.000	690.000	690.000	690.000	3.530.000
	Wageningen Fysiek	38.000	2.938.000	2.538.000	2.538.000	2.538.000	2.538.000	2.538.000	2.538.000	18.204.000
	Totaal	38.000	2.978.000	2.578.000	3.228.000	3.228.000	3.228.000	3.228.000	3.228.000	21.734.000

7.2 Maatschappelijke investeringsagenda volledig uitvoeren

In het navolgende zijn de bedragen voor investering en activiteiten uit de tabel in paragraaf 7.1 verwerkt.

Het totaal aan investeringen over de periode tot en met 2030 bedraagt tenminste € 202 miljoen (indicatief) als de maatschappelijke investeringsagenda volledig wordt uitgevoerd. Dit voorlopige investeringsbedrag is als volgt opgebouwd:

1. De volledige uitvoering van de maatschappelijke investeringsagenda resulteert in een investeringsvolume van tenminste € 130 miljoen met daarop een bijdrage van derden van € 48 miljoen op de investeringen in het fysieke programma.
2. De eerdergenoemde € 28 miljoen voor noodzakelijke vervangingsinvesteringen
3. De investeringen uit de Investeringsplanning (huidig MIP) van € 44 miljoen.

In combinatie met de lasten van de activiteiten uit de Maatschappelijke investeringsagenda geeft dit aan dat de norm voor de *schuldquote* vanaf 2029 dreigt te worden overschreden.

Het door de ondergrens gaan van de 30% norm voor *solvabiliteit* in het jaar 2028 wordt met name veroorzaakt door de lastenstijging, die het gevolg is van kosten die gemoeid zijn met de in de Investeringsagenda opgenomen maatschappelijke activiteiten. In hoofdstuk 7.1 is aangegeven dat het hierbij om een bedrag van € 22 miljoen gaat. Daarnaast vloeien uit de investeringen kapitaallasten en beheerkosten voort. Deze worden geraamd op een bedrag van € 26 miljoen afgerond.

Bij volledige uitvoering van de Maatschappelijke Investeringsagenda 2030, wordt -op basis van de voorlopige bedragen-duidelijk dat het exploitatiesaldo in 2026 al negatief gaat uitvallen. In de opzet is tegenover lastenstijging rekening gehouden met extra baten, maar deze zijn bij lange na niet toereikend om de extra lasten structureel te kunnen opvangen. De hierboven omschreven toets op de financiële kengetallen kan als volgt worden gevisualiseerd:

Ontwikkeling financiële kengetallen 2023-2030

(Op basis van balans 31-12-2021)

Kengetal	Netto schuldquote	Netto schuldquote	Kapitaallasten	Solvabiliteit	Exploitatiesaldo
	basis	gecorrigeerd			
	maximaal	maximaal	maximaal	minimaal	positief of negatief
Jaar	90%	90%	12%	30%	
2023	36%	36%	5%	41%	positief
2024	40%	43%	6%	38%	positief
2025	47%	52%	6%	37%	positief
2026	64%	60%	6%	34%	negatief
2027	76%	72%	7%	30%	negatief
2028	87%	83%	7%	26%	negatief
2029	106%	102%	7%	21%	negatief
2030	133%	129%	8%	15%	negatief

In de modellering is het jaarlijkse exploitatietekort vooralsnog ten laste van de reserves gebracht. Daarbij gaat het om een bedrag van € 15 miljoen tot en met 2030. Uitgangspunt is dat de begroting en de meerjarenramingen in principe structureel sluitend dienen te zijn. Omdat het inzetten van reserve in de exploitatie - uitzondering daargelaten - altijd als een

incidentele bate wordt gezien zal voor een volledige uitvoering van de maatschappelijke investeringsagenda naar alternatieven moeten worden gezocht.

Er zijn verschillende mogelijkheden om dit beroep op de reserves te verlagen, te weten: minder maatschappelijk gewenste activiteiten en/of verhoging van de baten door hogere bijdragen te vragen in de activiteiten en verhoging van de lokale (niet gebonden) belastingen. Daarnaast kan heroverweging van taken een bijdrage leveren om tot een positief resultaat te komen bij de uitvoering van de Investeringsagenda.

7.3 Maximaal beschikbare investeringsruimte

Hierboven is aangegeven dat het Exploitatiesaldo de bottleneck vormt om de volledige Investeringsagenda (voor zover financieel vertaald) uit te kunnen voeren. Als geen structureel aanvullende dekking wordt gevonden of als er geen bereidheid is om deze te vinden, is het gevolg dat per 31-12-2021 ca € 17 miljoen investeringsruimte beschikbaar is voor investeringen uit de genoemde agenda. Daarnaast is € 12 miljoen voor vervangingsinvesteringen en € 44 miljoen huidig MIP beschikbaar.

Indien structurele dekking voor het verwachte tekort van € 0,135 miljoen (afgerond) in het jaar 2026 wordt gevonden, neemt de investeringsruimte voor de uitvoering van de maatschappelijke investeringsagenda toe met ca € 1,1 miljoen tot ruim € 18 miljoen.

Onderstaande tabel geeft indicatief inzicht in de beschikbare investeringsruimte op basis van de financiële kengetallen uit paragraaf 7.2. De berekeningen zijn gebaseerd op de balans per 31-12-2021.

Maximaal beschikbare Investeringsruimte

x € 1.000				
bereikt in en bij	norm	2026	2028	2029
Exploitatietekort	> 0	73.468		
Solvabiliteit	>30%		85.516	
Netto schuldquote	<90%			113.049
waarvan voor				
vervangingsinvesteringen (stelpost)		12.000	20.000	24.000
investeringsplanning (begroting)		44.681	44.681	44.681
Maatschappelijke investeringsagenda		16.787	20.835	44.368

7.4 Conclusie

Voor de uitvoering van de Maatschappelijke Investeringsagenda is naast de kosten voor activiteiten van € 22 miljoen, die in de exploitatie zijn opgenomen, een bedrag van ca € 17 miljoen beschikbaar voor de uitvoering van investeringen uit deze Maatschappelijk Investeringsagenda. Dit bedrag kan worden verhoogd, indien we de tekorten niet ten laste van de reserve brengen maar daarvoor structureel meer baten kunnen genereren. Indien

de wens is de volledige investeringsagenda uit te voeren dan zal tenminste € 8,5 miljoen aan structurele baten aan de begroting moeten worden toegevoegd. Uiteraard is het ook mogelijk om met een combinatie van meer baten en minder lasten de uitvoering te realiseren. Omdat de haalbaarheid daarvan als minder realistisch moet worden beschouwd, zullen er keuzes moeten worden gemaakt. Om het proces van keuzes maken te vergemakkelijken is het nodig in de onderwerpen uit de investeringsagenda ordening aan te brengen door gebruik te maken van het in hoofdstuk 5 beschreven hulpmiddel voor ordening in kwadranten. Voor de ranking binnen de kwadranten is het nodig om nog een model uit te werken.

8. Structurele inbedding van Investeringsagenda in P&C-cyclus

De investeringen uit de Maatschappelijke Investeringsagenda 2030 - voor zover gehonoreerd worden in het nieuw te vormen Meerjareninvesteringsplan (nieuwe MIP) opgenomen. Daarnaast worden in dit investeringsplan de investeringen uit het huidige MIP en vanaf 2025 de noodzakelijke vervangingsinvesteringen opgenomen. Dit nieuwe MIP is een van de fundamenten voor de opbouw van de toekomstige begrotingen en meerjarenramingen. In hoofdstuk 5 is uitvoerig de opbouw van het nieuwe MIP beschreven. Volstaan wordt daarna te verwijzen. Opname in het nieuwe Meerjareninvesteringsplan laat dan de ranking alsmede de financieel technisch aspecten van de voorstellen zien.

Naast de investeringen uit de Maatschappelijke Investeringsagenda 2030 vloeien uit deze agenda ook activiteiten voort die rechtstreeks in de begroting zijn opgenomen in het betreffende programma.

Om het totaaloverzicht van de huidige Maatschappelijke Investeringsagenda 2030 te kunnen volgen dient dit onderdeel te zijn van de P&C-cyclus via een nieuwe paragraaf "Maatschappelijke Investeringsagenda 2030". Dit betreft de verzamellijst van de door de raad goedgekeurde investeringen en activiteiten uit de Maatschappelijk Investeringsagenda.